

Sygn. akt I PK 111/18

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa A. D.
przeciwko [...] Centrum [...] w K.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 kwietnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt VII Pa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów pomocy prawnej
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 14 grudnia 2017 r. oddalił apelację wniesioną przez powódkę A. D. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 2 lutego 2017 r., oddalającego powództwo o przywrócenie powódki do pracy w pozwanym [...] Centrum [...] w K..

Powódka A. D. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 grudnia 2017 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 45 § 1 k.p. w związku

z art. 30 § 4 k.p. oraz art. art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 30 § 4 k.p. i w związku z art. 65 § 1 k.c., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 217 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 212 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 i 4 k.p.c. i w związku z art. 382 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, tj. art. 30 § 4 w związku z art. 45 § 1 k.p.

Zdaniem skarżącej, rozstrzygnięcia wymaga kwestia, czy w przypadku, gdy pracodawca jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę wskazuje likwidację stanowiska pracy i powierzenie podmiotom zewnętrznym wykonywania obowiązków dotychczas pełnionych przez pracownika zatrudnionego na tym stanowisku, powiązując likwidację stanowiska z sytuacją budżetową pracodawcy oraz koniecznością racjonalizacji gospodarowania danym funduszem, obowiązkiem sądu jest zbadanie jedynie samego faktu zaistnienia likwidacji stanowiska pracy, czy też również zweryfikowanie w toku postępowania prawdziwości podanej przyczyny w całości, czyli również tego czy wskazana przez pracodawcę sytuacja budżetowa i konieczność racjonalizacji gospodarowania funduszem pozostawało w związku z likwidacją, a tym samym czy faktycznie uzasadniało wypowiedzenie umowy o pracę? Druga kwestia wymagająca, w ocenie skarżącej, rozstrzygnięcia wiąże się zaś z odpowiedzią na pytanie, czy dopuszczalne jest powierzenie wykonywania obowiązków dotychczas pełnionych przez pracownika zatrudnionego na likwidowanym stanowisku podmiotowi zewnętrznemu, który jednocześnie jest zatrudniony u pracodawcy w niepełnym wymiarze czasu pracy, a jeśli tak, to czy w takiej sytuacji obowiązkiem sądu powinno być zbadanie tego, czy umowa cywilnoprawna zawarta z podmiotem zewnętrznym nie została zawarta w realiach uzasadniających zastosowanie art. 22 § 1 k.p., stanowiąc w istocie ukrytą umowę o pracę w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1),

istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku powinno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne

(a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga z kolei od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłyby odmiennie wykładany.

Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej

określonych kryteriów przede wszystkim z tej przyczyny, że podniesione w nim kwestie były już wielokrotnie przedmiotem analizy w jego orzecznictwie, w którym konsekwentnie przyjmuje się, że czym innym jest pozorność likwidacji określonego stanowiska pracy (stanowisk pracy), a czym innym celowość podejmowanych przez pracodawcę zmian organizacyjnych prowadzących do likwidacji stanowiska (stanowisk). O ile bowiem sąd pracy może (a nawet powinien) badać, czy likwidacja rzeczywiście miała miejsce i czy była przyczyną wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę, o tyle nie może badać celowości przeprowadzanych zmian organizacyjnych i podawać w wątpliwość poczynania pracodawcy. Gdyby było inaczej, rola sądów pracy polegałaby w istocie na organizowaniu i koordynowaniu działań pracodawców oraz na ustalaniu podstaw ich funkcjonowania, co jest niemożliwe i niedopuszczalne. Dla przykładu wypada przypomnieć, że w orzeczeniu z dnia 27 listopada 1997 r., I PKN 401/97 (OSNAPiUS 1998 nr 18, poz. 542), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, zgodnie z którym kontroli sądu pracy nie podlega ocena zasadności przyjętej przez pracodawcę decyzji o zmianie struktury organizacyjnej zakładu pracy w celu racjonalizacji i ograniczenia stanu zatrudnienia pracowników, lecz tylko ocena zasadności i słuszności przyjętych kryteriów doboru pracowników na stanowiska pracy i kwalifikowania pracowników do zwolnienia z pracy. Również w orzeczeniu z dnia 28 kwietnia 1997 r., I PKN 119/97 (OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 13), Sąd Najwyższy dopuścił jedynie badanie przez sąd pracy kwestii, czy likwidacja stanowiska pracy jest rzeczywista czy pozorna. Wreszcie w orzeczeniu z dnia 23 maja 1997 r., I PKN 176/97 (OSNAPiUS 1998 nr 8, poz. 237), Sąd ten stwierdził, że likwidacja stanowiska pracy w ramach rzeczywistych zmian organizacyjnych, polegających na zmniejszeniu zatrudnienia, uzasadnia wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę. Analogiczne poglądy Sąd Najwyższy wyraził również w wyrokach: z dnia 7 stycznia 2000 r., I PKN 467/99, OSNAPiUS 2001 nr 11, poz. 371; z dnia 18 lipca 2012 r., I PK 44/12, LEX nr 1226441; z dnia 25 listopada 2014 r., III PK 11/14, OSNP 2016 nr 6, poz. 68 oraz w postanowieniu z dnia 23 października 2003 r., I PK 313/03).

Wypada natomiast podkreślić, że zgodnie z poczynionymi w niniejszej sprawie ustaleniami faktycznymi, mającymi však wiążący charakter w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), co oznacza, że w przypadku

poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu Sąd Najwyższy musiałby je uwzględnić przy rozpatrywaniu podniesionych w skardze zarzutów prawa materialnego, nie ulega wątpliwości, że u pozwanego doszło do zlikwidowania (przez wykreślenie z postanowień regulaminu organizacyjnego) pojedynczego stanowiska zajmowanego przez skarżącą. To, czy wspomniana decyzja została faktycznie spowodowana sytuacją budżetową pozwanego oraz koniecznością racjonalizacji gospodarowania przez niego funduszem osobowym, jest natomiast bez znaczenia dla skutków owej decyzji nawet wtedy, gdy informacja o sytuacji budżetowej oraz konieczności racjonalizacji gospodarowania funduszem osobowym została podana w oświadczeniu o wypowiedzeniu skarżącej umowy o pracę. Przyczyną złożenia tego oświadczenia była bowiem zmiana organizacyjna polegająca na likwidacji stanowiska zajmowanego przez skarżącą, a nie okoliczności stanowiące powód owej likwidacji, których ocena nie może być przedmiotem badania w postępowaniu przed sądem pracy.

Z ustaleń faktycznych Sądów *meriti* wynika również, że osoba, której w ramach prowadzonej przez nią działalności (kancelarii radcy prawnego) powierzono jako podmiotowi zewnętrznemu obowiązki dotychczas wykonywane przez skarżącą, była wprawdzie równocześnie zatrudniona u pozwanego w niepełnym wymiarze czasu pracy, jednakże wspomniane obowiązki nie mieściły się w jej zakresie czynności związanym ze stanowiskiem (pełnomocnika dyrektora) zajmowanym przez w ramach pracowniczego zatrudnienia, nawiązanego zresztą jeszcze w okresie zatrudnienia skarżącej. Budowane przez skarżącą na tym tle zagadnienie prawne nie mieści się zatem w ustaleniach faktycznych będących podstawą zaskarżonego wyroku, wobec czego również z tej przyczyny nie może stanowić istotnego zagadnienia prawnego.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca nie zdołała wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.